

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 6872/2023
28.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Весне Мاستиловић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Марковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2271/22 од 22.09.2022. године, у седници одржаној 28.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2271/22 од 22.09.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2271/22 од 22.09.2022. године и пресуда Основног суда у Ивањици П 14/22 од 30.06.2022. године у ставовима првом и трећем изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 2.861,21 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом почев од 13.02.2017. године, као дана подношења тужбе, до исплате и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 42.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ивањици П 14/22 од 30.06.2022. године, ставом I изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете исплати износ од 2.861,21 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном

каматом почев од 13.02.2017. године до исплате. Ставом II изреке, одбијен је део тужбеног захтева тужиоца за разлику од досуђеног до потраживаног износа накнаде штете и то за износ главног дуга од 338,79 евра са каматом коју прописује Европска централна банка као емисиона банка за валуту евро, све у динарској противвредности по курсу Народне банке Србије на дан испуњења, почев од 13.01.2010. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године до исплате са законском затезном каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена, као и део тужбеног захтева којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на досуђени износ од 2.861,21 евра у динарској противвредности исплати законску затезну камату почев од 13.01.2010. године до 13.02.2017. године, као неоснован. Ставом III изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 97.126,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке о трошковима поступка до исплате.

Апелациони суд у Крагујевцу је, пресудом Гж 2271/22 од 22.09.2022. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Основног суда у Ивањици П 14/22 од 30.06.2022. године у ставу првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучио као изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тог разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. ЗПП и оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен у ДП „МЕТАЛАЦ“ Ивањица, које предузеће је приватизовано закључењем уговора о продаји капитала 13.09.2007. године. Уговор о приватизацији – продаји раскинут је 11.05.2009. године, након чега је предузеће ДП „МЕТАЛАЦ“ уписано код Агенције за привредне регистре као акционарско друштво. Тужилац је против „МЕТАЛАЦ“ а.д. Ивањица поднео тужбу Општинском суду у Ивањици ради исплате минималне зараде, трошкова превоза, топлог оброка, испуњења уговора и уплате доприноса, а тужбени захтев је усвојен је пресудом тог суда Пр 171/09 од 30.09.2009. године. Тужилац је након тога, 13.01.2010. године, са наведеним предузећем закључио уговор број .. којим

се предузеће обавезало да тужиоцу на име неисплаћених зарада и накнаде зараде исплати износ од 3.200 евра и то након окончања новог поступка приватизације, док се тужилац обавезао да неће подносити суду предлог за извршење правноснажне пресуде Пр 171/09 од 30.09.2009. године. Над предузећем „МЕТАЛАЦ“ а.д. из Ивањице отворен је стечајни поступак пред Привредним судом у Чачку 26.08.2010. године. У то време, предузеће је пословало искључиво друштвеним капиталом. Тужилац је потраживање зарада и накнада зараде по уговору број .. од 13.01.2010. године у износу од 3.200 евра пријавио Привредном суду у Чачку у предмету стечаја. Закључком од 11.04.2011. године тужиоцу је од стране стечајног управника признато потраживање на износ главног дуга од 62.994,93 динара и камате на износ главног дуга у износу од 2.133,00 динара у првом исплатном реду, као и износ главног дуга од 298.663,23 динара у трећем исплатном реду, што укупно износи 363.791,16 динара, а представља динарску противвредност износ од 3.200 евра по уговору од 13.01.2010. године. Решењем Привредног суда у Крагујевцу Ст 340/10 од 15.03.2016. године, усвојен је завршни рачун стечајног управника. Стечајни поступак је закључен 15.03.2016. године. У току стечајног поступка тужилац је наплатио износ од 38.514,07 динара, односно 338,79 евра, а остало је ненаплаћено потраживање у износу од 2.861,21 евра. Тужилац није исходовао решење којим би била утврђена повреда права на суђење у разумном року у стечајном поступку.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужилац има право на накнаду материјалне штете у висини, у стечајном поступку утврђеног а неизмиреног потраживања, које потраживање је настало због неизмирене обавезе по основу неисплаћене зараде од стране стечајног дужника, који је пословао искључиво са друштвеним капиталом, па је тужиоцу повређено право на мирно уживање имовине зајемчено чланом 58. Устава Републике Србије. Одговорност тужене за насталу штету произилази из одредбе члана 172. Закона о облигационим односима, јер је тужена предузеће у коме је тужилац радио продала преко својих органа Агенцији за приватизацију, који уговор о приватизацији – продаји је раскинут, па је предузеће након тога враћено држави. Првостепени суд је закључио и да постоји повреда права тужиоца на суђење у разумном року, јер трајање поступка стечаја преко 5 година евидентно указује на повреду тог права. стога је тужбени захтев усвојен обавезивањем тужене да тужиоцу накнади штете у висини ненаплаћеног, а признатог потраживања у стечајном поступку са законском затезном каматом од дана подношења тужбе до исплате.

Другостепени суд је првостепену пресуду потврдио. Становишта је да је основ одговорности тужене правилно заснована на одредби члана 58. Устава Републике Србије, те да је тужена одговорна за накнаду штете коју тужилац трпи због повреде права на имовину управо због неизвршења правноснажне и извршне пресуде Општинског суда у Ивањици Пр 171/09 од 30.09.2009. године и на основу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима. Чињеница да тужилац није водио поступак за заштиту права на суђење у разумном року по становишту тог суда не значи да је право тужиоца за накнаду штете од тужене искључено, из разлога што неспорно постоји фактичка повреда права на суђење у разумном року, јер трајање поступка стечаја преко 5 година евидентно указује на то.

По оцени Врховног суда, пресуда другостепеног суда заснована је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1.). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године).

У конкретном случају, тужилац није исходовао одлуку којом се утврђује повреда права на суђење у разумном року, а што је услов за потраживање накнаде утуженог износа. Наиме, без испуњености овог услова, тужилац нема право на накнаду штете коју потражује, јер одлука којом се утврђује повреда права на суђење у разумном року представља предуслов за остваривање тог права. Без таквог утврђења у овом поступку се не може испитати узрочна веза између поступања тужене и претрпљене материјалне штете, нити извести закључак да је тужиоцу повређено право на мирно уживање имовине зајамчено чланом 58. Устава Републике Србије.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чл. 153. став 1, 154, 162. и 163. став 2. у вези са чланом 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка. Висина је одмерена на име тражених и опредељених трошкова за састав одговора на тужбу од стране правобранилаштва у износу од 6.000,00 динара, за састав две жалбе у износу од по 9.000,00 динара и за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, укупно 42.000,00 динара, према важећој Адвокатској тарифи. Из тих разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Тужиоцу нису признати трошкови на име састава одговора на ревизију, будући да тај трошак није потребан за вођење поступка у смислу члана 154. став 1. ЗПП, па је из тог разлога одлучено као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**